

Tämä on rinnakkaistallennettu versio alkuperäisestä julkaisusta.

Tämä on julkaisun kustantajan pdf.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Aarnio, H., Ojala, S. & Jansen, M. 2020. Ensihoitajaopiskelijoiden sukellus synnytysten maailmaan. Talk-verkkolehti, HYVE 4.4.2020.

URL: <https://talk.turkuamk.fi/hyve/ensihoitajaopiskelijoiden-sukellus-synnytysten-maailmaan/>

Kaikki julkaisut Turun AMK:n rinnakkaistallennettujen julkaisujen kokoelmassa Theseuksessa ovat tekijänoikeussäännösten alaisia. Kokoelman tai sen osien käyttö on sallittu sähköisessä muodossa tai tulosteena vain henkilökohtaiseen, ei-kaupalliseen tutkimus- ja opetuskäyttöön. Muuhun käyttöön on hankittava tekijänoikeuden haltijan lupa.

This is a self-archived version of the original publication.

The self-archived version is a publisher's pdf of the original publication.

To cite this, use the original publication:

Aarnio, H., Ojala, S. & Jansen, M. 2020. Ensihoitajaopiskelijoiden sukellus synnytysten maailmaan. Online Magazine Talk, Health and Well-being 4.4.2020.

URL: <https://talk.turkuamk.fi/hyve/ensihoitajaopiskelijoiden-sukellus-synnytysten-maailmaan/>

All material supplied via TUAS self-archived publications collection in Theseus repository is protected by copyright laws. Use of all or part of any of the repository collections is permitted only for personal non-commercial, research or educational purposes in digital and print form. You must obtain permission for any other use.

Heli Aarnio

Lehtori, kättilökoulutus, Turun ammattikorkeakoulu

Sanna Ojala

Lehtori, Turun ammattikorkeakoulu

Mia Jansen

Kättilö, synnytysosaston opiskelijavastaava, Tyks Turun yliopistollinen keskussairaala

Ensihoitajaopiskelijoiden sukellus synnytysten maailmaan

Avainsanat: **ensihoito, osaaminen, työelämäyhteistyö**

Ensihoitajaopiskelijan synnytyksen- sekä vastasyntyneen hoidon osaamista tulisi lisätä synnytysairaaloiden vähetessä. Turun ammattikorkeakoulun ensihoitajaopiskelijat pääsevät perehtymään Turun yliopistollisessa keskussairaalassa synnytysvuodeosaston toimintaan ja synnyttäjän sekä vastasyntyneen hoitoon kolmen työvuoron ajaksi kuudennella lukukaudella osana syventäviä opintoja. Ensimmäisen kerran harjoittelu toteutettiin syksyllä 2018 ja toisen kerran syksyllä 2019. Harjoittelu koettiin erittäin opettavaiseksi ja tärkeäksi lyhydestään huolimatta.

Olemme Turun AMK:ssa pohtineet jo vuosia vaihtoehtoja ensihoitajaopiskelijoiden synnytysosaamisen lisäämiseksi yhteistyössä Tyksin synnytysosaston kanssa. Tavoitteena on tehdä synnytyksen kohtaamisesta ensihoidossa vähemmän jännittävä ja pelottava kokemus. Lisäksi mahdollistetaan autenttiseen synnytyksen hoitotilanteeseen osallistuminen ja perehtyminen niin synnyttäjän kuin vastasyntyneenkin hoitoon.

Harjoittelu on lyhyt, mutta pituus ei välttämättä takaa sen useampia autenttisia kokemuksia, koska opiskelijoita osastolla on useampia. Synnytysosaamisen lisääminen on tällä hetkellä ajankohtainen, koska muun muassa synnytysairaaloiden määrä vähenee.

Synnytyksiä hoitavilta yksiköiltä edellytetään päivystysvalmiutta ympärivuorokautisesti

Vuonna 2018 Suomessa syntyi noin 48000 lasta, mikä on 6 % vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Synnytysairaloita oli 24 kappaletta vuonna 2018 ja 23 kappaletta vuonna 2019. Synnytyksistä suurin osa eli 99,3 % tapahtui sairaalassa ja 0,2 % (N=76) matkalla sairaalaan. Suunniteltuja kotisynnytyksiä oli 64 kpl (0,1 %) ja suunnittelemattomia sairaalan ulkopuolisia synnytyksiä 98 kpl (0,2 %).

Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) päivystysasetus tuli voimaan vuonna 2015. Tämän jälkeen on kaikilta synnytyksiä hoitavilta yksiköiltä edellytetty ympärivuorokautista päivystysvalmiutta ja vähintään 1000 synnytystä vuodessa. Lisäksi edellytetään, että synnytyksiä hoitavissa yksiköissä on ympärivuorokautinen hätäkeisarileikkausvalmius ja siihen vaadittava riittävä ja osaava henkilökunta, synnytys-, anestesia- ja lastenlääkärivalmius sekä valmiudet välittömään vastasyntyneen ja äidin tehostettuun valvontaan.

"Ensihoitajat kokevat tarvitsevansa lisäkoulutusta sairaalan ulkopuoliseen synnytykseen."

Päivystysasetuksen voimaantulo sulki luonnollisesti pieniä synnytysairaloita, jolloin etäisyydet perheen ja synnytysairalaan välillä pitenevät. Osassa Suomea on käytössä ns. kenttäkättilöjärjestelmä, mutta Varsinais-Suomessa systemaattista kenttäkättilötoimintaa ei ole. Ensihoitajalla tulisi olla osaamista synnytyksistä riittävästi.

Uunilan mukaan ensihoidon koulutus ei anna riittäviä tietoja ja taitoja sairaalan ulkopuolisen synnytyksen hoidosta. Synnytyksen hoidon opetuksen laatu koettiin riittämättömäksi. Koulutuksesta ei saatu tarvittavia valmiuksia nimenomaan sairaalan ulkopuoliseen synnytyksen hoitoon. Erityisesti synnytyksen hoitoon liittyvien erityistilanteiden opetus oli puutteellista tai sitä ei ollut ollenkaan.

Pelkosen ja Turusen tutkimuksen tuloksena selvisi, että työelämässä olevat ensihoitajat kokevat osaamisensa sairaalan ulkopuolisen synnytyksen avustamisessa kohtalaiseksi. Parhaiten osattu vaihe oli tilannearvion tekeminen sekä avautumisvaiheen hoito.

Heikoiten he kokivat hallitsevansa jälkeisvaiheen ja poikkeavien synnytysten hoidon. Vastaaajista lähes puolella oli ennestään kokemusta synnytyksestä avustamisesta sairaalan ulkopuolella. Ensihoitajat kokevat tarvitsevansa lisäkoulutusta sairaalan ulkopuoliseen synnytykseen.

Ennen harjoittelua perusteet haltuun

Ensihoitajakoulutukseen kuuluu Seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistäminen, lasten ja perheen hoitotyö opintojakso viidennellä lukukaudella. Opintojakson tavoitteet ovat laajat (ks. Taulukko 1.) Tässä opintojaksossa perehdytään ensisijaisesti normaaliin synnytykseen ja sairaalan ulkopuoliseen ensiapuluonteeseen synnytykseen.

Teoriaosaamisessa perehdytään synnytyksen vaiheisiin ja erityistilanteisiin, erilaisten vanhempien ja perheiden kohtaamiseen ja vastasyntyneen hoitoon. Opiskelijat harjoittelevat synnytyksen hoitoa luokkaharjoittelussa ja simulaatiossa. Luokkaharjoittelussa opiskelijat tekevät etukäteen synnytyksenhoitotehtävän, jonka jälkeen he harjoittelevat synnytyssimulaattorin avulla.

"Opiskelijat pelaavat verkossa synnytyspeliä, jonka avulla opiskelijoille selkiytyy normaalin synnytyksen kulku."

Synnytyssimulaattorin avulla voidaan harjoitella myös perätilassa olevan sikiön syntymää. Synnytyssimulaatiossa äidin kohtaamista ja tarkkailua harjoitellaan kokemusasiantuntijan kanssa.

Teorian ja käytännön harjoittelun lisäksi opiskelijat pelaavat verkossa synnytyspeliä, jonka avulla opiskelijoille selkiytyy normaalin synnytyksen kulku. Synnytyspeli mahdollistaa myös useita toistoja.

Pelissä opiskelijat saavat virtuaalikätilön antamaa palautetta muun muassa synnytyksen hoidosta, aseptiikasta, lääkehoidosta ja vastasyntyneen tarkkailusta. Pelissä synnytyksen hoitoa voi harjoitella niin sairaalaolosuhteissa kuin sairaalan ulkopuolellakin.

Taulukko1. Seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistäminen, lasten ja perheen hoitotyö 5 op -opintojakson tavoitteet

- osaa kuvata seksuaali- ja lisääntymisterveyden käsitteiden sisällön ja merkityksen yksilön ja perheen terveyden edistämisessä
- osaa raskauden ajan hoitotyön keskeisimmät tarkkailumenetelmät ja terveysneuvonnan sisällöt
- osaa kuvata normaalin synnytyksen vaiheet ja hoitotyön menetelmät
- osaa synnyttäneen äidin hoidon ja tarkkailun perusteet lapsivuodeaikana
- osaa suunnitella, toteuttaa ja arvioida seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyvää turvallista ja vaikuttavaa lääkehoitoa
- osaa hyödyntää terveysteknologiaa raskaana olevan, synnyttävän, synnyttäneen ja naistentautipotilaan hoidossa
- tietää tavallisimmat korkean riskin raskaudet, niiden syyt, oireet ja hoidon
- tietää tavallisimmat naistentaudit, niiden ennaltaehkäisy, syyt, oireet ja hoidon (gynekologia)
- tietää tavallisimmat miesten taudit (andrologia)
- osaa määritellä ja dokumentoida hoidon tavoitteita, menetelmiä, toteutusta ja arviointia hoitotyön näkökulmasta
- osaa ottaa huomioon ihmisen kulttuurisen taustan ja arvot osana seksuaali- ja lisääntymisterveyttä
- osaa tukea asiakkaan osallistumista potilasturvallisuuden edistämiseen

Kätilöiden kokemukset ensihoitajien tutustumisesta synnytyksen hoitoon olivat myönteisiä

Tyksin synnytysosastolla haluttiin tarjota ensihoitajaopiskelijoille tutustumismahdollisuus. Ensihoidon opiskelijat saatiin synnytysosaston opiskelijakiintiöihin ja näin sovittiin, että ensihoitajaopiskelijat tulevat kukin tutustumaan synnytysten hoitoon kahden tai kolmen työvuoron ajaksi.

Ensimmäisenä vuonna (2018) saimme ensihoitajaopiskelijoilta runsaasti positiivista palautetta, niinpä käytäntöä jatkettiin seuraavanakin vuonna. Synnytysosaston kätilöt ovat juuri tästä syystä olleet kätilöiden mielestä mukavaa ja palkitsevaa, eikä ensihoitajaopiskelijoiden synnytysten hoitoa. Kätilöt ovat mielellään ohjanneet ensihoidon opiskelijoita, koska he ovat olleet reippaita ja kiinnostuneita oppimaan.

"Kätilöt ovat kokeneet jakson olevan ensihoitajaopiskelijoille tarpeellinen ja hyödyllinen."

Kätilöt haluavat kuitenkin muistuttaa innokkaita opiskelijoita siitä, että jokaisessa vuorossa vauvoja ei synny yhtä monta, eikä tästä syystä valitettavasti aina pääse näkemään tai hoitamaan synnytyksiä.

Kätilöt kuvasivat ensihoitajaopiskelijoiden imevän itseensä tietoa ja olevan kiitollisia saamastaan ohjauksesta, tiedoista ja kokemuksesta. Ensihoitajaopiskelijoiden ohjaaminen onkin juuri tästä syystä ollut kätilöiden mielestä mukavaa ja palkitsevaa, eikä ensihoitajaopiskelijoiden synnytyksiin tutustumista ole pidetty kuormittavana tekijänä, suurista opiskelijamääristä huolimatta.

Kätilöt ovat kokeneet jakson olevan ensihoitajaopiskelijoille tarpeellinen ja hyödyllinen. Ja synnytysosastolaisten mielestä käytäntöä kannattaa ehdottomasti jatkaa, jos siihen suinkin on resurssien puolesta mahdollisuus.

Opiskelijoiden kokemukset olivat positiivisia

Opiskelijat kokivat harjoittelun erittäin antoisana sen lyhydestä huolimatta. Suurin osa pääsi mukaan useampaan kuin yhteen synnytykseen ja vastasyntyneen hoitoon. Harjoittelun tärkeintä antia oli myös vuorovaikutus ammattitaitoisten kättilöiden kanssa, jotka vastasivat ilomielin opiskelijoita askarruttaviin kysymyksiin.

Opiskelijat kokivat kättilöiden omien kertomusten ja kokemusten antaneen paljon uusia asioita, joihin ensihoitajien erityisesti tulisi kiinnittää huomiota sairaalan ulkopuolisissa synnytyksissä ja äidin sekä vastasyntyneen hoidossa. Kättilöiden neuvot ja huomiot koettiin opettavaisiksi ja niiden koettiin selkeyttävän ja konkretisoivan toimintaa synnytyksessä paljon paremmin kuin esimerkiksi ohjeet sairaalan ulkopuolisen synnytyksen hoidosta.

"Vaikka asioista kuinka lukisi, ainakin omalla kohdallani paras tapa oppia on tehdä, nähdä ja jutella asioista."

"Tutustuminen opetti niin paljon asioita, joita en edes kuvitellut oppivani. Ilmapiiri oli todella kannustava ja avoin. Kättilöt huomioivat ihanalla tavalla sen, että me olimme ensihoitajia ja painottivat juuri niitä meille tärkeitä ja huomioitavia asioita. Tutustumisen aikana sai myös esittää kaiken näköisiä kysymyksiä, jotka osaltaan avasivat omaa käsitystäni kättilön työstä ja heidän työtavoistaan."

"Hienoa, että tällainen mahdollisuus on saatu meille järkevää, että saadaa jo opiskeluaikana nähdä synnytyksiä ja avustaa niissä! Olisi aika kova pala, jos sellainen tulisi ensimmäistä kertaa vastaan vasta työelämässä. Nyt on jonkinlainen haju siitä, mitä tapahtuu, mitä pitää tarkkailla, ja mikä on epänormaalia/huono merkki."

"Koulun labratunneilla opittu valmisti hyvin, mutta on erilainen kuin todellinen kokemus. Oikean potilaan kanssa tulee tilanteessa huomioida niin montaa eri asiaa, ettei labratunneilla vain tule kaikkea sitä huomioonotettua."

"Ensihoidossa synnytys ei tunnu enää niin haastavalta ja pelottavalta asialta, vaan sai varmuutta toimia ja tietää mitä tehdä kyseisessä tilanteessa."

"Toiveideni mukaisesti pääsin osallistumaan vastasyntyneiden hoitoon, minkä suhteen kaikki oli uutta, alkaen ylipäätään vauvan sylissä pitämisestä. Harjoittelupäivien myötä opin hahmottamaan normaalin hyvävointisen vastasyntyneen elintoimintoja ja olemusta, enkä myöskään enää koe pientenkään lasten hoitoa yhtä jännittävänä kuin aiemmin, vaikken myöskään heitä toivo ensihoidossa kohtaavani. Tästä sain osoituksen heti pian harjoittelupäivien jälkeen, sillä omassa työssäni päädyin hoitamaan pientä lasta ja koin tilanteen menevän osaltani luontevammin, juurikin näiden harjoittelupäivien ansiosta."

Kuvat: Simulaatio kliinisen harjoittelun tilassa

Lähteet:

Hänninen, J. 2019. Selviytymistä vai hyvää tuuria? Suunnittelemattoman sairaalan ulkopuolisen synnytyksen hoidon osaaminen ensihoitajien ja kättilöiden tarinoissa. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto Kasvatustieteiden tutkinto-ohjelma. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/105830/1558363275.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (saatavilla 27.11.2019)

Pelkonen, R. & Turunen, H. 2016. Matkasynnytyksessä avustaminen – ensihoitajien näkemys omista valmiuksistaan -kyselytutkimus. Opinnäytetyö. Turun ammattikorkeakoulu. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/114513/Pelkonen_Reetta_ja_Turunen_Henna.pdf?sequence=1&isAllowed=y (saatavilla 27.11.2019)

Siitonen, H., Salo, J. ja Joukainen, P. 2015. Ensihoitajien synnytysosaamisen kartoittaminen Kymenlaakson sairaanhoitopiirissä Opinnäytetyö. Sosiaali- ja terveysala. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/102887/Joukainen_Petri.pdf?sequence=1 (saatavilla 27.11.2019)

STM 2014. Pienten synnytyssairaaloiden tulevaisuus. <https://stm.fi/julkaisu?pubid=URN:ISBN:978-952-00-3599-0> (saatavilla 18.11.2019)

THL 2018. Ennako: Perinataalitalasto – synnyttäjät, synnytykset ja vastasyntyneet 2018. <https://thl.fi/fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/seksuaali-ja-lisaantymisterveys/synnyttajat-synnytykset-ja-vastasyntyneet/perinataalitalasto-synnyttajat-synnytykset-ja-vastasyntyneet> (saatavilla 18.11.2019)

Uunila, A. 2017. Valmistuvien ensihoitajaopiskelijoiden synnytyksen hoidon osaaminen sairaalan ulkopuolisessa synnytyksessä. Pro gradu -tutkielma. Terveystieteiden opettajakoulutusohjelma. Itä-Suomen yliopisto. http://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn_fi_uef-20180033/urn_nbn_fi_uef-20180033.pdf